

4- mavzu: Zamonaviy ta'lim nazorat turlari va baholash metodikasi

Reja

1. Zamonaviy ta'limda o'quv maqsadlarini belgilash.
2. Baholash turlari, metodlari, vositalari va shakllarini to'g'ri tanlash va ulardan samarali foydalanish.
3. Nazariy bilimlarni baholash. Amaliy ko'nikma va malakalarni baholash metodikasi.

O‘quv maqsadlari bu- muayyon ta’lim jarayoni yakunida ta’lim oluvchi tomonidan o‘zlashtirilishi, yangi xosil qilinishi lozim bo‘lgan bilim, hatti-harakat bilan bog‘liq bo‘lgan amaliy topshiriqni uddalay olish mahorati, shaxsiy fazilatlar va faoliyatni belgilaydi. Boshqacha aytganda – o‘quv maqsadlari ta’lim jarayoni oxirida kutilayotgan natijadir.

O'quv maqsadlari qamrov ko'lamiga qarab uch turga
ajratiladi.

Yo'naltiruvchi
o'quv maqsadi –
ta'lim
jarayonining
ustivor
yo'nalishini
ko'rsatadi.

Umumiy o'quv
maqsadi- Ta'lim
jarayonining o'rta
bo'g'iniga ta'lluqli
bo'lib, ta'lim
jarayonining ustivor
yo'nalishini
aniqlashtiradi.

Aniq o'quv maqsadi
- Kichik ko'lamdagi
ta'lim jarayoniga
ta'lluqli bo'lib,
ko'zlangan natijani
aniq ko'rsatadi.

Baholash-ta'lim jarayonining ma'lum bosqichida o'quv maqsadlariga erishganlik darajasini oldindan belgilangan mezonlar asosida o'lchash, natijalarini aniqlash va tahlil qilishdan iborat jarayondir.

Baholashdan maqsad

Kasbiy ko'nikma va malakalarni baholash qator masalalarni xal etishni o'z oldiga maqsad qiladi. Ularni shartli ravishda uch guruhga ajratish mumkin:

Birinchi:

O'zlashtirilganlikning qay darajada amalga oshirilganligini aniqlash;

davlat ta'lim standartlari talablarining qay darajada bajarilganligini aniqlash.

Ikkinchi:

O'qituvchi va o'quvchining ta'lim jarayonidagi xato va kamchiliklarini aniqlash;
ta'lim mazmuni va metodikasini rejalashtirish.

Uchinchi:

Ta'lim berish:

So'rash va bajartirib ko'rish jarayonida o'quvchining xato hamda kamchiliklarini tuzatish;

So'rash va bajartirib ko'rish jarayonida boshqalarga takrorlanish va saboq bo'lishini ko'zda tutish.

Baholashning ahamiyati

O'zlashtirilganlik to'g'risida ma'lumot olinadi;
Savol-javob jarayonida boshqa o'quvchilarga takrorlanish bo'ladi;

Bilim, ko'nikma va malakalar egallanadi hamda mustahkamlanadi;

Mashg'ulotning qaysi bo'lagiga yaxshiroq e'tibor berish kerakligi ma'lum bo'ladi;

O'qituvchi o'z kamchiliklarini anglaydi;

O'quvchi o'zining nimalarga qodir ekanligini biladi;

Davlat ta'lim standartlarining bajarilish darajasi aniqlanadi;

Ta'lim oluvchining o'rtoqlari, ota-onasi uning faoliyati xaqida ma'lumotga ega bo'ladi.

Nimani
baholash
kerak?

Nazariy
bo'limlarni

Amaliy
ko'nikma va
malakalarni

Faoliyatni

Shaxsiy
fazilatlarni

*Ta'lim jarayoning
boshida. (BB)*

Qachon baxolosh kerak?

*Ta'lim jarayoni
davomida. (JB)*

*Ta'lim jarayoni
yakunida. (YAB)*

Baholashning asosiy xususiyatlari:

1. Ta'lim maqsadiga yo'nalganlik;
2. Muntazam o'tkazib borish;
3. Pedagogik, psixologik, huquqiy tamoyillarga asoslanganlik;
4. Umumiy qabul qilingan natija standartlariga asoslanganlik.

Mezonga
asoslangan
(absolyut)
baholash

Kasbiy
ko'nikma va
malakalarni
baxolash ikki
shakilda amalga
oshirilishi
mumkin:

Me'yorga
asoslangan
(nisbiy)
baholash

Mezonga asoslangan (absolyut) baholash- bu, bilim, ko‘nikma va malakalarni, o‘quv maqsadlarini hisobga olib, oldindan belgilangan va hamma uchun bir bo‘lgan mezonlar asosida baholashdir.

Me’yorga asoslangan (nisbiy) baholash- bu, bilim oluvchilarning erishgan natijalarini o‘zaro taqqoslash orqali baholashdir.

Baholashdagi xatoliklar

Hayrixohlik xatosi-faoliyatni yuqori baholashga olib keladi;

YUqori talab qo'yish xatosi-o'quvchi faoliyatiga qo'yilgan baho xaqiqiysiga nisbatan past bo'lishiga sabab bo'ladi;

O'rtacha baho berish xatosi-masalan, amaliyotlar jarayonida brigadalarga ajratilgan o'quvchilar faoliyati natijasiga o'rtacha bir xil baho qo'yish. Bunda o'quvchilarning ayrimlari oshirilgan bahoga, ayrimlari pasaytirilgan bahoga, qisman haqiqiy bahoga ega bo'ladi.

O'z fikrini o'zgartirmaslik xatosi- o'qituvchining o'quvchi faoliyatidagi o'zgarishlarni tan olgisi kelmasligi natijasida sodir bo'ladi.

YOqtirmaslik xatosi-ta'lim oluvchining ayrim hislatlari ta'lim beruvchiga yoqmasligi natijasida faoliyatni past baholashga sabab bo'ladi.

Quyidagi tamoyillar baholash tizimi samaradorligini oshiradi:

O'quv maqsadlariga asoslanganlik

Haqiqiylik

Haqqonliylk

Ishonchilik

Qulaylik

Baholash tizimlari

- Baholashning besh balli tizimi;
- Baholashning reyting tizimi.
 - a) besh balli reyting tizimi;
 - b) yuz balli reyting tizimi

Besh balli tizimga quyidagi didaktik talablar qo'yiladi:

- Tizimli va doimiy tarzda bo'lishi shart;
- Individual xarakterga ega bo'lishi kerak;
- Davlat ta'lim standartlariga asoslangan (o'zlashtirish darajalari hisobga olingan) bo'lishi kerak.

YUz balli reyting tizimida:

Egallanishi mumkin bo'lgan maksimal ball-
100 ball;

Joriy nazorat bo'yicha erishilishi mumkin
bo'lgan maksimal ball-80 ball;

Oraliq nazorat bo'yicha erishilishi mumkin
bo'lgan maksimal ball-20 ball;

O'tish bali -55 ball (%)